

ОЛУС ТАЛСАН ҮЛЭЛЭЭБИШИТ

1964 сыллаагы ССКП КК ахсынньытаагы уонна сэтинньитээги пленумнарын кэннилериттэн биһиги Средненскэй оройуонмут төттөрү Нам уонна Уус-Алдан оройуоннарыгар хайгыттылар буолбута. Оройуоннар арахсыылар ахсынньы ый иһинэн сүннүнүн бүтүөхтөөр, тохсуньуттан икки оройуон тус туспа үлэлээн барыахтаахтара. Бу олус ырахан, уустук уонна элбэх үлэни, ол иһигэр элбэх мөккүрдөөх, тардыалаһыылаах да боппуруостары сөптөөхтүк быһааран бүтэрэн түмүктээн эрдэпитинэ, ахсынньы бүтүүтүн диэки этэ, ССКП обкомугар биһигини үс киһини: партком секретарын С. С. Аржакову, райсовет исполкомун председателэ А. Д. Окоемовы уонна миигин, оччотооугута партком секретарын бастакы солбууааччынан үлэлэбитим, ыгыран ыллылар. Обкомга киирбиһипит киин оройуоннартан барыларын тугу үстүү-түөртүү киһи ыгырыллыбыт этэбит.

Сотору соғус кэлбит дьоннору обком секретара Борисов С. З. биһир биһир ыгыртан кэпсэтэлээн барбыта. Бастаан илин энгэрдэр, орджоникидзелар, кэлин биһиги средненскэйдэр киирбиһипит. Семен Захарович биһигини «Средненскэйгэ куһағана суох үлэлээтиги, билгитин оройуон арахсыытынан сибээстээн саҥа сороктар турдулар, эйигин бэйэн оройуонгар Намга райсовет исполкомун председателинэн үлэлээн ити сороктары олоххо киллэриэ дии эһилээхпит, ону туох диигин?» — диэтэ уонна кэккэ сүбэлэри биэрдэ. Урут өр сүл бу оройуонга үлэлээбит, киһи кыһалдыларын, усулбууатын, кадрдарын, дьонун-сэргэтин билэр буолан атыны тугу да ыһыпакка «Райком секретарынан кими рекомендуйдугут?» — дии эһилээхпит. Онно «Степан Николаевич Платоновы» — диэтэ уонна киһи Орджоникидзега управление начальнигынан үлэлирин, урут тугу үлэлээбитин, туох үрөхтөөрүн характеристикалаата. Мин сүбэлээн көрдүөргө тахсыбытым Ыстапааным бу турар эбит уонна утары кэлэн дорообостубут, илин тутуһан туран мичээрдэстибит уонна ааһыстыбыт. Биһиги бастакы көрсүһүүбүт итиник этэ.

Сотору соғус буолан баран оройуонга барытэрэһин үлэлэри салайан ыһытыыга Платонов баһылыктаах тэрийэр комитет обком бюротуһан тэриллэбит. Тэрийэр комитет аан бастаан оройуоннаагы сөбүт исполкомун тэрийиин дьарыктаммыта. Ахсынньы бүтүүтүгэр райсовет бастакы тэрээһин сессиятын ыһыппыт. Райсовет исполкомун председателинэн миигин улахан утарсыыта суох сессия быһбардабыта, онтон исполком отделларын, райсовет комиссияларын биэргэтиилэр оҥоһуллубуттара.

Тохсуньуга оройуоннай партийнай конференцияны бэлэмнээһин, онон сибээстээн отчуоттуур партийнай мунньахтары ыһыты, кадрдары аттаран туруору боппуруостара турбуттара. Тохсуньу 13 күнүнээги тэрийэр комитет мунньагар Нам оройуонун ХУ111-с партийнай конференциятын тохсуньу 31 күнүгэр ыгытарга быһаарбыта.

Тохсуньу 31 күнүгэр Нам оройуоннаагы ХУ111-с партийнай конференцияга «ССКП КК сэтинньитээги пленумун түмүктэрин уонна оройуоннаагы партийнай тэрилтэ сороктарын туһунан» дакылааты тэрийэр комитет председателэ Степан Николаевич Платонов оҥорбута. Бу Ыстапаан оройуон коммунистарын иннигэр бастакы дакылаата этэ. Конференция делегаттара сүннэланга кэпсэтэллэриттэн иһиттэххэ дакылаат ис хоһоно кинилэри улаханник астынарбыт уонна дакылааччыты улахан араатар киһинэн сыаналаабыттар этэ. Конференцияга сүүрбөтөн тахса киһи кэпсэтипит. Кэпсэти үрдүк таһымнаахтык уонна Средненскэй партком үлэтигэр баар итэргэстэригэр сыгыы киирбиткэлээхтик баргыта уонна партия КК алтынньытаагы уонна сэтинньитээги пленумнарын даһаалаарын биһирээһин тыһыннан баргыта.

Райкомга саҥа састаабы талыыга кандидаттары дьүүлэһиттэ урут үлэлээбит дьон — биһиги ааптыгыгар киирбиттэ элбэх этэ, со-

рохторго «отводтар» да бааллара. Оттон Ыстапаанга тыа хаһаайыстыбатын улахан уопуттаах үлэһиттэ буоларынан тыа хаһаайыстыбатыгар тахсыыт бөдөн итэргэстэри туоратыыга болжототун уураарыгар көрдөспүттэрэ. Сарсынньыгыгар, олуньу 1 күнүгэр райком бастакы тэрээһин пленума райком бастакы секретарынан Степан Николаевич Платоновы, иккис секретарынан Николай Федорович Рожини, секретарынан Владимир Михайлович Бочкаревы биһир санаанан быһбардаабыта.

Итинтэн ыла биэс сүл устатыгар, 1970 сүл олуньу 10 күнүгэр диири, Степан Николаевичтың биһиргэ үлэлээбипит. Бу сыллар хайабытыгар даҥаны улахан буһуу хатыы сылларынан буолбуттара. Ыстапаан урут райком бастакы секретарынан үлэлээбэтэх киһи этэ, оттон мин советскай үлэбэ бастакы көлүдлүүм этэ. Ол эрэри оройуоннарга салайар үлэбэ оҥуулаах дьонунан аабылларбыт.

Оччотооугута Нам оройуона бэйэтин экономикай, кулгуурунай сайдыытын таһымнаан республикага ортоку балаһыаньылаах оройуон быһыытынан биллэрэ. Оройуон аңардас тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанара. Оройуонга биһир «Нам» совхоз, түөрт улахан колхоз бааллара. Хаһаайыстыбалар 25 тус-туспа нэһилиэнньэлээх пууннарга тарҕанан олороллоро.

Ыстапаан аан бастаан ити нэһилиэнньэлээх пууннарга теһе киһи олоорун, тугуһан дьарыктаналларын, кинилэр хайдах хааччылдалларын, туох тэрилтэлэрдээхтэрин, нэһилиэк кинигиттэн теһе ыраахтарын барытан суруһан ылтыта. Онтон баар хаһаайыстыбалары, нэһилиэнньэлээх пууннары анаан кэрийбитэ, иһэн-тогон балаһыаньыларын билсипит. Ити кэмгэ оройуон бары тэрилтэлэрэ, партийнай, общественной тэрилтэлэрин кытта биһиргэ ХУ111 оройуоннаагы партийнай конференция уураахтарын олоххо киллэригэр мероприятие оҥостубуттара. Бу мероприятиеларын биэргэтиэх иннинэ Ыстапаан Ньюкулайыбыс биһирди сирийэн билсипитэ, сорохторго элбэх көнөрүүлэри киллэригэр. Ол курдук райПО мероприятиегар хас да сиргэ ларектары аһыны, Ленин, Маркс ааттарынан колхозтар сайылыктарыгар нэдиэлэбэ иккитэ автолавкалары сырыгыһыны о. д. а. Атын да тэрилтэлэр мероприятиеларгар эмиз бэйэтин сырыгыларын түмүгүнэн хайа учаастакка туох көмөнү оҥоруу наадатытан көрөн практикескай даһааллары, үксүн нэһилиэнньэни хааччыы уонна тутуу боппуруостарыгар киллэртэбит этэ, онон оройуоннаагы партийнай тэрилтэлэр мероприятиеларга олус топчу буолбуттара уонна биһир санаанан биэргэтилибиттэрэ.

Оччотооугута оройуон хаһаайыстыбаларыгар саамай хаалыылаах салааларынан сүөһү итигиттэ уонна тутуу буолаллара. Онон сибээстээн Степан Николаевич ити салаалары хаалыттан таһаарыны ахсыс пятилеткага оройуон коммунистарын киһи сороктарынан туруорбута. Киһи салайааччы быһыытынан биһирээр уратытын эпипит тылын сонно тутта олоххо киллэриини тэрийбитинэн, саҥалаабытынан барара. Бу да сырыыга ити сороктары быһаарыыга аан бастаан оройуон үлэһиттерин муньунан сүбэлэһиһиһыта, онно сороктары чуолкайдаабыта уонна дьону кытта үлэни тупсарга, социалистическай куоталаһыны санаалы тэрийэргэ сүбэлэспипит.

Урут куоталаһыга сүннүнэн коллективтарга сыллаагы былааны толорууга эбэхтээхтибэ ыһыһанан баран ол туолуутун ый түмүгүнэн бэрэбиэркэлиригэр. Степан Николаевич итини таһынан партийнай тэрилтэлэргэ биһирдэһэн дьонунан эбэтэр үлэ коллективтарынан инициатива кеткөтөрөн, ону киһини өйөтөн дьону кытта күннэтэ үлэлиригэ сүбэлэбипит. Ордук сүөһү итигиттэр куоталаһы

киһини уонна көхтөөхтүк тэнийбитэ. Холобур, Карл Маркс аатынан колхозка (партком секретара Колесов М. Я.) коммунист М. И. Сыроватская ыстаарыдаах «Кустук» фермата 1966 сылга ферма үрдүнэн биһирди фуражнай ыһахтан 2000 киһилэ үгүтү ыырга эбэхтээхтибэ ыһыһан туран оройуон бары фер-

Дьыллар уонна дьылбалар
(С. Н. Платонов туһунан)

маларын куоталаһыга ыһырыбыта. Оччотооугута оройуон үрдүнэн ыһахтан 1200 эрэ кг үгүтү ыһырыт. Онон бу чахчы үрдүк эбэхтээхтибэ этэ. Ыһырыны Уөдэй, Партизан, Искра, Бөгүн, Маймаҕа фермалара көхтөөхтүк өйөөбүттэрэ. Сыл бүтүүтүгэр ити кирбиини Уөдэйгэ «Лена», «Дуоҕалаах» фермалара, Партизантан «Кубалаах», Искратан «Хойнон», Хатырыктан «Маймаҕа» о. д. а. фермалар ылбыттара. Ити сүл Ленин аатынан колхозка (партком секретара Бурнашов К. К.) оройуон биһир бастыҥ ыһыныксыта Сидорова Ф. В. хас биһирди фуражнай ыһагыттан ааспыт сылга төһөнөөтөххэ, 100 кг үгүтү элбэи ыырга эбэхтээхтибэ ыһыһан бары ыһыныксыттар хардары-тары ыһырыһан сирэй куоталаһыта киирсипиттэрэ. Көхтөөх куоталаһыта киирсэн Анна Дьяконова, Акулина Готовцева, Варвара Жиркова, Елена Свицева, Матрена Решетникова, Матрена Сыроватская, Елизавета Габышева, Фека уонна Ульяна Сидоровалар, Гилкерия Авксентьева, Ефросиния Илларионова, Анна Ядреева, Дмитрий Аргунов, Николай Шестаков курдук о. д. а. сүөһү итигитин маастардара үүнэн тахсыбыттара. Оройуон үрдүнэн үгүтү ыама биллэрдик үрдээбитэ.

Оройуонга эт оҥоһуута эмиз олус намыһах этэ. Государствова туттарылар ыһах сүөһү орто ыйаһына 250 кг ордубат этэ. Ону өрө көтөбүгэ саамай улахан ис кыаһын Степан Николаевич кыра сүөһүнү төлөһүтөн улаатынгарыны ааҕара. Кыра сүөһүнү ньирэйигэр уонна борооскутугар төлөһүтүүгэ тус туспа куоталаһы тэриллэбитэ. Урут кистэл буолбатах сорох сирдэргэ борооску күһүн хотонго киирбит ыйаһыныттан саас хонугута тахсыгытар ыйаһына көбүрөөн тыһынаах эрэ күөбү булара. Билгитин ыйаһын эбиллэтиги аайы төлөбүр олохтоон туран куоталаһыны тэрийбиһипит. Куоталаһыны инициатордарынан эмиз коммунистар «Нам» совхозка Иван Гаврильевич Николаев, М. Аммосов аатынан колхозка Кирик Данилович Гуляев буолбуттара, кинилэр ньирэйи сайын устата 85-ти кг төлөһүтэргэ, борооску кыһын устата 70-нуу кг улаатыннарарга эбэхтээхтибэ эһиллэн сирэй куоталаһыга киирэн үлэлээбиттэрэ. Кинилэри кытта куоталаһан Афанасий Рехлясов, Варвара Шарина, Егор Винокуров, Манчаары

Максимов, Елизавета Ядреева у. д. а. ити сүл кыра сүөһүнү төлөһүтүүгэ үчүгэй көрдөрүүлэммиттэрэ, бары да хаһаайыстыбаларга кыра сүөһү ыйаһына эбиллэитэ ситиһиллибитэ.

1967-1968 сылларга государствова туттарылар сүөһү орто ыйаһына 300, үс сүүстэн тахса кг тирээрдилибитэ. Сүөһүнү искусственнай сизмэлээһин олохтоммута, өрүс арҕа энгэрнээги учааскалар барыхабыллан үгүс сирдэргэ үчүгэй көрдөрүүлэр ситиһиллибиттэрэ. Саҥа инициативалары олохтооһун кэмигэр Степан Николаевич учааскаларга олус чаастаык сылдыра, аппарат үлэһиттерин эмиз таһаартыра. Манна киһи тэрийээччи, көбүлээччи быһыытынан дьонго олус сөбүлэһиттэ уонна авторитеттамыта. Киһи киһи быһыытынан сүрдээх боростуойа, дьону кытта бэрт түргэник уопсай тылы була охсор, тыһын ылларымтыата, ооньуута-күлүүтэ дьонго ордук чугаһатара.

От үлэтин толору механизациялаһыһына бэрт элбэх сыра бөгө барбыта, араас ньымалары киллэриһэн оҥоһуллубута, ол эрэри биллэр үрдүк көрдөрүү ситиһиллибэтэ. Онон биһирди звенотар технологияларын, тэрээһиннэрин үрөтөн биһир бастыҥнарын ордук көбүлүүкхэ дии сүбэлэһи оҥоһуллубута. К. Маркс аатынан колхозтан Лев Львович Левин звенотун талылыбыта. 1966 сылга хас да зveno Л. Левин технологиятын үлэлээбиттэрэ. Ити сүл Левин хас биһирди киһигиттэр 120-ли тонна оту оттоон республика үрдүнэн бастаан тахсыбыта. Ити технологиянан үлэлээбит звенотар «Нам» совхозтан Егор Яковлев, К. Маркс аатынан колхозтан Петр Свицев, Иннокентий Лукин 90-нуу, 100-түү тонна оту оттоон республиканскай биһирдэринэн бэлиэтэммиттэрэ. Итинтэн кэлин толору механизациялаах звенотар киһини тарҕанан барыттар. Лев Львович Левин ити ситиһиллэрин кэккэ сылларга түһэрбэттэ уонна атын оройуоннарга оҥуулаах тарҕатыыта, ол иһин киһи Ленин орденынан наҕарадаланар чэксэ тиксипитэ.

Этиллибитин курдук биһиги оройуон хаалбыт салаатынан капитальной тутуу боппуруоһа этэ, ордук тыа сирдэригэр. Оройуонга ол саҥа сорохтоо тутуу подряднай тэрилтэтинэн Дьокуускайдаагы «Сельстрой» трест учаастага үлэлир. Киһи сүннүнэн оройуон киһигиттэр тутууну ыгытара, оттон колхозтарга тутар тэрилтэ да суоһунан уонна үлэһит илии тэрийбитинэн тутуу кыһан барбат этэ.

Ити сылга Министрдер Сэбиэттерин Председатели солбууааччыта Н. С. Охлопков инициативатынан республикага «Межколхозстрой» дии колхозтарга тутууну ыгытар подряднай тэрилтэ ба өттүнэн түрүккэ олоһорун тэриллэбитэ. Биһиги бу улахан кэскиллээх тэрилтэ тэриллитин аан бастаагынан өйөөбүтү уонна чилиэтинэн киирбиһипит. «Межколхозстрой» бастакы председателинэн тэрийэр үлэбэ элбэхтик үлэлээбит М. Е. Пестерев талыллан үлэлээбитэ. Тэрилтэ тэриллитэ колхозтарга бөдөн производственной объектар, оскуолалар, кулууптар, оҕо садтара, олоһор дьыэлэр былааннаахтык тутуллан барыларыгар кыагы биэртэ.

РайПО базата эмиз мөлтөх этэ. Ол иһин «Холбос» тутууга отдели кытта кэпсэтэн оройуонга бастааһына проработовны астаран үлэлэспипит. Наар райПО тутууларынан дьарыктанара. Ахсыс пятилетка сылларыгар биһиги оройуонмут территориятын газ трасатын тутуута, Дьокуускайдаагы ГРЭС-тэн үрдүк күүрүүлээх электролины тардыыта саҥаламмыттар. 1967 сылга бэрт элбэх экирээтиһинэн Нам селотугар телевизионнай ретрансляторнай вышка тутуллубута, онон Саха сирин улустарыттан бастааһынан намнар Улуу Октябрь 50 сылын туолуутугар күөх экраны көрөр дьолломмуттут. Бу үлэлэри тэрийбитэ, салайыыта Степан Николаевич элбэх сыратын биһирдэти уонна бу кэскиллээх үлэлэр суолталарын оройуон үлэһиттерин түмүүгэ, ыйсаана өтгүнэн иитигэр, сырдаттыыга улахан тирэх оҥосторо.

Степан Николаевич ордук чорботон совхозтар уонна колхозтар производстволарыгар ортоку зveno

салайар кадрдар саамай быһаарар оруолаахтар диһр буолара. Ол иһин биһирдэри сүүмэрдээһингэ уонна бэлэмнээһингэ улахан болжототун уураа. Киһи этэрэ: «Ханна үчүгэй биһирдэһир баар сириттэр эн төбөн ыалдыыбат», — диир. Кырдык даҥаны уһун сылларга сыламтата суох үлэлээбит производство дьиннээх командирдара — биһирдэһирдэр үүнэн тахсыбыттара. Ааттара бу бааллар: В. В. Мохначевская, М. А. Говоров, Д. Г. Муксунов, В. А. Яковлев, М. П. Васильев, Н. Ф. Собакин, И. Н. Иванов у. д. а. Киһилэри Степан Николаевич кэлин даҥаны диһин ыгытаттабыллаахтык ахтара, сураһара.

Ахсыс пятилеткага сирт оҥууга, таһаастаһыһына, ходоһаны тупсарыыта элбэх үлэһиттэ быһыта, ол сирдэр билгитин даҥаны туһаны биэрэ турдаһатара.

Степан Николаевич салайааччы быһыытынан оройуонга ханна туох буолта турарын мэдэһи билэ сылдыра киһини сөхтөрөрө, ол киһи истиитэ-билитэ кинигиттэн, дьону, маасаны кытта сибээһиттэн этэ. Киһи аппаратын уонна иһиргэ үлэһир дьонун кытта мэдэһи сүбэлэһин сөбүлүүрэ. Онно өрү үлэ чааһын кинигиттэн хойут баҕыы ыгытара. Киһи хойукка диири үлэһирэ. Арыт киһи хойут киирдэххэ, статистическай дааннайдарынан биһирди салааны хас эмэ сыллаагыттан ырытан анаалыстыы олоһор буолара.

Мин Степан Николаевичи кытта биэс сүл биһиргэ үлэлээн кинигиттэн элбэххэ үөрэммитим уонна тыл тыла киирсиптэхтэ түбэлтэни өйдөөбөтүм. Биһи биһир дьыаһа, кэккэлээх квартираларга олоһорбуттук. Онон ыалда быһыытынан олус эйэлээхпит, киһи өрөлоро Паша, Надя, Лиза биһиги өрөлорбутун кытта биһиргэ ооньууллара. Кэргэн Тамара Александровна олус сымнаһас, үтүө майгылаах киһи этэ. Киһи миин кэргэмминэн Мария Ивановналыын ыкса доһордуулар. Платоновтар олус иллээх дьыа кэргэн этилэр.

Степан Николаевич аатырбыт булгаах Уөһээ Булуу Туобуйагыгар үөскээбит киһи буолан баран букатын булчута суох киһи этэ. Ити сылларга Нам оройуонун үрдүнэн куобах наһаа мэнээкээбиттэ сылларга этилэр. Куобах күрөөр сылдыар дьон күннэ 20-лигиттэн итэргэһи бултаабыттара. Оттон Степан Николаевич саата да суоҕа. Ол эрэри көбүдэн бастаан наар күрэтээччинэн барсара. Иккис барсытыгар уолаттартан сааларын ыларсан ылан тоһуйууга туран ытарга үөрэммитэ, онтон наһаа үөрэн мизэх кэпсэтигин уонна «Хайаан да саа ыһыһаха сатаныһы», — диэбитин өйдүүбүн. Кырдык ити кыһын автомат сааламмыта. Саас, күһүн кууса да сылдыһара. Кэлин бойбуой карабин атыһылаһыта, оттон Пашатыгар икки уостаах 16-лаагы ыһан биһирдэти. Үлэлээһин үһүс, төрдүс сылларыгар күһүн уопсускаһыгар улахан булга сылдыһара. 1969 сүл күһүнүгэр Салбаг уонна Таастаах быһастарынан сылдыан бэркэ бултуйбут этилэр. Бултаан киирсэн баран мизэх: «Дөрүүр, эһэ үс өрлөөх буолар эбит ээ», — дии эһи соһутан турардаах. Е. Охлопков, Х. Павловы кытта бултаабыттарын туһунан олус көрдөөх, бүһүт элбэх кэпсээннэри кэпсира.

Степан Николаевич райком аппаратын кытта биһиргэ тэрээһинээхтик колхозтарга, совхозка тахсан субуотунуһуктарга үлэһирин олус сөбүлүүрө. Хас субуотунуһук бэйэтэ туспа уратылаах, көрдөөх күлүүлээх, кэпсэлтэ киирээрдээх буолара. Маньык субуотунуһуктар, биһиргэ үлэлээһиннэр аппарат үлэһиттерин биһиргэ түмүүгэ, бэйэ бэйэни ыкса билсиптэ олус туһалаахтарын киһи ыйара. Бэйэтэ сүннэлан кэмгитэр араас көрдөөх кэпсээннэринэн көрү-күлүүнү тардара.

Нам оройуонугар Степан Николаевич биэс сүл үлэлээбитэ. Бу күүрээһингэ үлэ сыллара этилэр. Оройуонга райком бастакы секретарын билбэтэх, киһини кытта сөһөргөспэтэх, киһи сүбөһин-аматын истибэтэх киһи аҕыһах буолуохтаах. Ол да иһин оройуон үлэһиттэрэ киһини олус астыһаллара, үрдүктүк сыаналыыллара. Киһи хомолтолохтук суох буолтун кэһэ үлэһиттэр этии киллэриһиринэн киһи аатынан Нам селотун биһир сага бөдөн уулуссатын ааттаабыттара.

В. Е. КОЛМОГОРОВ,
РФСР султалаах персональной пенсионер
1996 с. ыам ыйы,
Дьокуускай

Киэн туттар дьоммут — биир дойдудаахтарбыт БҮТҮН БЭЙЭТЭ ПОЭЗИЯ

ХАРЫҢЫАР, СҮГҮРҮЙЭР КИҢИБИТ

Иван Семенович Гаврильев үгүс киһи билэр, ытыктыыр, үтүө тылынан ахтар. Биһиги ортобүтүттэн туораабытга биир сылын туолла. Кини биһигиниин мэдлэ биһиги баарын курдук саныыбыт. Көрсүөх, кэпсэтиэх да санаабыт кириэти курдук эбээт. Ол курдук кини хас биирдибит олохпугар, үлэбитигэр бары өтүнэн көмөлөһөрө-сүбэллэрэ, ыйыгалаһара. Иван Семенович аахпыт, билбитэ элбэбэ. Онтун хаһан да ыһа-тоҕо сылдыһбат этэ. Кэпсэтэр, сүбэллэр кэмигэр үчүгүйдик биллэрэ, культуурата үрдүгэ. Көнө майгыта, ыраас дууһата салайааччы киэбэ-таһаата толору баара.

Иван Семенович Раиса Николаевна 1951 сыллаахха үөрэбин бүтэрэн төрөөбүт-үөскэбит таптыыр Намыгар үлэли тахсыбата. Нам үөрэхтээх специалистарга олус наадыан олоһор кэмэ этэ. Иккиэн нуучча тылын, литературатын үөрөспүттэрэ. Физкультурнай, спортивнай үлэни өрө көтөүүүгэ төһүү дьонуунан булаа түспүттэрэ. Степан Гаврильевич Кириллин Нам орто оскуолатыгар учууталынан, Терютин Михаил Иннокентьевич комсомол райкомун бастаы секретарынан үлэлииллэрэ, мин санаабар, кинилэр спортивнай ыччаты түмэ тардыыгытара. Ыччат олус көхтөөх этэ ол сылларга. Сүүрэр площадка, дорожка оҥоһуллубуттара. Спортивнай форма, снаряжение сыһаа булуллан, бүтүүн үөрүүтүнэн буолара. Ити сылларга Иван Семенович лектор уонна пропагандист быһыытынан дьонго-сэргэҕэ киэнник биһирэппитэ.

Үөрэтии-иитии үлэ ньымата, стилэ сыһаа баһылынан иһэр. Үрдүк үөрэхтээх специалист коллективтар сөбүлэспитэ. Ити да иһин кини орто оскуола завучуунан аныыллар. Эдэр салайааччы билбитэ-көрбүтэ, аахпыт элбэбэ, биһиги үлэлиир коллегаларыгар амаар, эйбэс сыһыана, ирдэбилэ биһирэммитэ. Педагогическай үлэ маастардара Н.В. Егоров, В.Н. Данилов, Р.М. Посканин кытта сибээһи тутуспута. Намга тахсан кэрэхсэбиллээх лекциялары ааһаллар, сүбэ-ама, ыйы оҕороллор. Кинилэр такайыларын улгумнук ылынан иһэрэ. Бу оскуола үлэти кини кыраайа көтөрүгэр үктэлиин буолбута. Алта сыл кэннэ өссө олус табыллан үлэлиэ эбит да, партия райкома атын эппиэттээх үлэҕэ ыыппыта. Саҥа тэриллибит оскуола-интернат директоруунан аһабыта. Араас улустартан түмүллүбүт ыарахан иитилилээх оҕолору кытта үлэ улахан уустуктардаах этэ. Оҕолор суукка устатыгар харах далын иһигэр эрэ буоллактарына сатанара. Дьэ ол инниттэн коллектив үлэһит эдэр дьонтон сүүмэрдэбитэ, түмэ тардан үлэни былааннаан ыыппыта, оҕолор интэриэстэригэр эппиэттиир үгүс бааиис хоһоонноох мероприятиялар ыытыллар буолбуттара. Ус сыл үлэлиирин кытта Иван Семенович үөрэх отделыгар инспекторынан үлэбэ аҕалаллар. Эдэр учууталлары иитии, үөрэттири, олохтоох кадрдары олохсугу кини курутуун иһигэр кириэн олохтоохтук быһаарылар буолбуттара. Улууска үөрэх сайдыытын туруга уонна кэскилэ үйэ чиэппэрин устата Иван Семенович аатын кытта сибээстээх.

Намнааҕы педучилище директоруунан үлэлээбитэ, республика оскуолаларыгар эдэр учууталлар диплом ылан үлэбэ бараллара, идэлэрин үгүстэр үрдэтимиитэрэ. Иван Семенович улус үөрэбин отделын 15 сыл устата салайыта. Ити сылларга үөрэх ситимигэр улахан сэргэхсийиилэр, уларыылар буолуоталаабыттар. Кини туруорууунан Бетүг, П. Хомустан

ах, Салбан, Үөдэй, Көбөкөн оскуолалара орто, оттон Арбын, Таастаах, Түбэ нэһиликтэрин оскуолалара 8 кылаастаах буолбуттара. Никольскайга, Искраҕа, Фрунзеҕа, Маймаҕа начальнай оскуолалар аһыллыбыттара. Детсадтар хас бөһүөлөк, дэриэбинэ ахсын үлэлиир буолбуттара. Оскуолалар материалнай базалара кэҥэбитэ. 80-с сылларга учебнай кабинеттары паспорттаһын саҥардыллыбыта.

Үөрэнээччилэр сайынгы сыннааһынарын тэрийиҥҥэ хаһаангытааһар да улахан болҕомто ууруллар буолбута. Ыйы уонна ирдэбил онук этэ. Совхозтар салайааччылары оскуолалар үлэлиир сирдэрин чопчу быһаарыбыттар. Урукку курдук сезон аайы көһө сылдыһы туоратыллыбыта. Оҕолор олоһор, аһыыр сирдэригэр былааннаах тутуулар ытыллыбыттара. Холобура, Хатын Ары орто оскуола (дир. Новгородов В.И.) Тумарчаҕа, Нам спортивнай оскуола (сал. Алексеев С.П.) Сага Арыыга, Нам орто оскуола (дир. Захаров И.И.) Орто Арыыга, Хамаҕатта орто оскуола (дир. Кривошапкин Г.И.) Орто Арыыга. Совхозтары кытта хардарыта көмөлөсүүһү дуогабара түһэрсиллэрэ.

Иван Семенович Гаврильев үөрэх улустааҕы отделын ээбидессейинан үлэлиир сылларыгар оскуола директордарын, завучтары састааба хаачыстыба өттүнэн түспүтү уонна бөһөргөөбүтэ. Оскуола үөрэтэр, иитэр уонна хаһаайыстыбаннай үлэлэрин үчүгүйдик билэр, дьурдаах уонна талааннаах кадрдар сүүмэрдэнэллэрэ. Кинилэр теоретическай уонна методическай билиилэрин ахсаабакка үрдэтэр сыаллаах оскуола директордарын бастайааннайдык үлэлиир семинардар тэриллибитэ. Ити түмүгэр айымньылаахтык үлэлиир директордар ахсааннара сыллата элбээн испитэ.

Кинилэр оруоллара нэһилиэнньэ ортобүтүгэр улааппыта. Коллектив сатабыллаахтык түмэр, кинилэр тирээгэр оскуола салайааччылары баар буолбуттара. Михаил Михайлович Данилов, Кирсан Яковлевич Колпашников, Рум Дмитриевич Ушницкай, Виктор Николаевич Петров, Иннокентий Романович Москвитин, Гаврил Степанович Касьянов, Владимир Иванович Новгородов, Евсей Павлович Сивцев, Гаврил Николаевич Попов, Василий Семенович Константинов, Иван Ильич Захаров, Василий Ильич Ершов, Николай Христофорович Горохов, Виктор Гаврильевич Кутаркин, Петр Кириллович Черепанов у.д.а. Кинилэр хас биирдиэлэрин олохторо, үлэлэрэ туспа поэзия. Ол курдук киһи чачы да киэн туттар салайааччылары этилэрэ. Улууска үөрэҕири 125 сылын туолуутугар кинилэр ааттара саамай сөпкө чорботуллубуттара. Сыллар аһаахтара, үөрэх, культура, искусство сайдыытын историктарын арыан тардан аахтааха кинилэр ааттара ордук сырдаан, кэрэтийэн көстүөхтэрэ, кинилэринэн киэн туттар санаабыт ордук эрчимирээбэ, уруй-айхал бастыгын аныахпыт.

Иван Семенович оскуола директордарын, завучтарын идэ үлэ опытын атастаһа, коллективтары кытта сөһөргөһэ, билэ Уус-Алдан, Таатта, Амма, Чурапчы, Ханалас, Мэнэ-Ханалас уонна Дьокуускай куорат оскуолаларыгар сылдыбыттара. Кини итин эрдэттэн былаанныыра, кэпсэтиһэрэ. Автобус маршрутун билиһиннэрэрэ, барыта энкилэ суох буоларын ситиһэрэ. Ыраах айаҥна наадалаары барытын буллара. Ханан бы-

һата эрдэ ыйыллара. 1981 с. сааһыары Тааттаҕа, бастаан Баайаҕа орто оскуолатыгар тиийэн хонор былааннаахпыт. Үлэхтээх сирбитигэр Уус-Алдан Тандатынан айаннаатыбыт. Суола-иһэ мөлтөх, сотору-сотору суолтан туораан тахсабыт, батыллабыт, ол аайы автобуспутун ханаат быанан соһобут, сүүрбөччө эр бэрдэ төрүт тулуппаппыт, ньылбы тардан суолга киллэрэн иһэбит. Баайаҕа киһэ 6 чаас саҕана тиийдибит. Оскуола директора Хатылаев И.М. күн аһара кэтэспит. Тиийээппитин кытта интернат дьээ аанын сүүрэн кэлэн аһа оҕуста. Утуйар хоспут бэлэм, ахсыбытынан ыраас таһас, остолобойга ас үчүгэйэ бэлэмнэммит. Тааттаҕа хас да оскуолаҕа, музейга сылдыһыппыт. Көрүллүбүтү, билити тутуа үлэбэ киллэрэн иһэргэ дуулуһабыт. Итиннээх Иван Семенович оскуола үлэлэригэр саҕаны, бастыгы киллэрэргэ быһаарыһыта кестөр. Хас биирдибитигэр үтүө өйдөбүл, сырдык санаа олохпун тухары сааскы чэбдик салгыныны сайа оҕосор.

Иван Семенович 1950 сыллаахха олоһун аргыһын Раиса Николаевна көрсөн, соргуларын холбоон ыал буолан дьоллоохтук олоһоллор. Раиса Николаевна 40 сыл устата Нам орто, 8 кылаастаах оскуолаларыгар, педагогическай училищега нуучча тылын, литературатын учууталынан ситиһиилээхтик үлэлээбитэ. Билигин пенсияҕа олоһор. Өр сыллаах айымньылаах үлэтин иһин киниэхэ Саха Республикатын үтүөлээх учууталын үрдүк аата иһэриллибитэ. Кинилэр 4 оҕону төрөтөн, иитэн барыларын үрдүк үөрэҕи бүтэртэрэн үлэһит оҕортоотулар. Улахан уол Александр Иванович Дьокуускайга олоһор, идэтинэн инженер, РФ Коммунистическай партиятын рескомун секретара, иккис оро Константин Иванович Литваҕа атомнай станцияҕа ыстаарсый инженеринэн үлэлиир. Эһэтин аатынан Ваня диэн оҕолоохтор, Людмила Ивановна Дьокуускайга күндү таастар комитеттарыгар үлэлиир, кыра уол Алексей Иванович Намга, «Техкоммунэ-нерго» — инженер.

Иван Семенович Гаврильев тыыл, педагогическай үлэ ветерана, В.И. Ленин төрөөбүтэ 100 сылыгар «Килбиэннээх үлэтин иһин» мэтээлинэн, РФ норуотун үөрэбин туйгуна аһаҕынан наһараадалаабыта. Өр сыллаах айымньылаах үлэти РФ Үөрэбин министрствотун Бочуотунай грамотатынан, «СР Үөрэбин үтүөлээх үлэһитэ» аатынан бэлиэтэммитэ, улус бочуоттаах гражданина. Кини үлэлиир сылларын устатыгар 4 төгүл райсовет депутатынан, 3-тэ партия райкомун чилиэнинэн быыбардаммыта.

Кэнники 8 сылга үөрэх управлениетыгар методист-инспекторынан үлэлээбитэ. Иван Семенович 48 сыл устата төрөөбүт Намыгар үөрэх, культура, спорт уонна экономика сайдыытыгар биллэр-көстөр кылааты киллэрбитэ.

Георгий КРИВОШАПКИН,
РФ Журналистарын
Соһуун чилиэнэ

салалтаҕа үлэлээбит, олус сэмэй, дьонун-сэргэтин, олоһу истинник сөбүлүүр, үтүө сааһын улуһун ыччатын үөрэтиигэ-иитиигэ анаабыт, спорт энгузиана, норуот үөрэ-диритин туйгуна, СР үөрэ-диритин үтүөлээх үлэһитэ, биһиги көккэбиттэн биһиги сыл анараа өттүгэр өлөн туораабыт Иван Семенович Гаврильев туһунан аһыах тылынан ахтан-санаан аһыаҕым.

Мин 1950 с. Нам орто оскуолатын 5-с кылааһыгар үөрэнэргэр, физкультура уруоктарыгар С.Г. Кириллин үөрөспүтэ. Кини сайын сүүрэн, кыһын хайыһардаан биһир кэмгэ дьукаах олоһо сылдыһыт чугас доҕро И.С. Гаврильев ити сыл Нам 7 кылаастаах оскуолатын завучуунан үлэлээбит. Хайыһарга кэлин Саха сирин чемпионнара, Иван Семенович чопчэки атлетикаҕа орто дистанцияҕа сүүрүүгэ эмиэ бастаабыта, ити сылларга хайдах эрчиллибиттэрин, төһөлөөх сирин сүүрбүттэрин, тонгуу хаары хайыһарынан тэлбиттэрин, тонмуттарын-хаппыттарынын, тирипиттэрин киһи сэрэйиэн эрэ сөп. Ол сағана биһиги кыра бодиктэр учууталларбыт-туастарынан үгүһү билбэт, истибэт эттибит.

Төрөспүттэри Алдан куоракка көһөн, биһир сыл көмүстээх Алданга олоһубутум. Онно Саха оскуола суох буолан, Бороҕонго эһэбэр олоһон Мүрү оскуолатыгар үөрөммүтүм. 1953 с. сағалаан хайыһар күрөхтэһиилэригэр кыттар буолбутум. 1955 с. 8-с кылааска үөрөнө сылдьан оройуон сүүмэр-дэммит хамаандатыгар кирирсэн Дьокуускайга республикаҕа бастыы иһин күрэхтэһиитэ 30 км. дистанцияҕа үһүс буолбутум. Ити күрэхтэһиитэ учууталларбын С.Г. Кириллин уонна И.С. Гаврильев көрсөн кылаастык кэпсэппиттэ. Кинилэр иккиэн Нам оройуонуттан киирэ сылдьаллара.

1957 с. Мүрүгэ оскуоланы бүтэрэн, ол сағана Нам с. олоһор дьом-мор кэлбитим. Ити иннинээҕи сылларга Саха сиригэр хайыһарга икки төгүл бастааммын эрчиллибин тохтоппотобум. Кыһын 1958 с. олунньутугар Томскай куоракка Сибир уонна Дальнай Восток зонатааҕы күрэхтэһиитигэр кыттыбытым. Кулун тутарга Намга кэлин И.С. Гаврильевтынан арҕаа мыраанга хайыһарынан тахсан хаста да эрчиллибиппит. Мыраан аһыгар Убаһа Муммут кыстыгар ыалга сылдьан сылаас чэйи иһэн аһар-быттын өйдүүбүн.

Кэлин 1963 с. сағалаан бастаан Нам 11 кылаастаах, эһилигиттэн 8 кылаастаах оскуолаларыгар 17 сыл физкультура учууталынан үлэлээбитим. 1965 сылтан И.С. Гаврильев үөрэх оройуоннааҕы салаатын ээбидессейинэн үлэлээбит сылларга, үөрэх салаатыгар мин саллаат, кини командир этибит.

Үлэбэ киһи кулэр, хомойор да түгэниэрэ баар буолаллара. 1977 сыллаахха ДОСААФ оройуоннааҕы комитетта (предс. Ю.С. Осетров) тэрээһининэн любитель-суппар праватыгар туттарыыга 3 ыйдаах курска үөрэммиппит. Саас госэкзаменна биһиги бөлөхпүтүгэр үөрэммитэх И.С. Гаврильев кэлэн билбэт боппуруоһа түбэһэн ити саас праваны ылбата. Оччолорго комсомол райкомун иккис секретара С.Д. Свешников: «Иван Семенович, үөрэххэр мөлтөх үһүгүн, онон ГАИ-лар төрөппүттэригэр ыһыртарыттар», — диэн күлөн-үөрэн эппитэ иһиллибитэ.

Ити кэнниттэн хас да сыл боу-

лан баран культура уонна сынна-лан пааркатын стадионугар үөрэнээччилэр сааскы туризмнарын слетун кэнниттэн хамаандалар бэрэстэбиитэллэрэ, учууталлар, судьуйалар мустан, ааспыт слету ырыппыт. Онно биһиги бары ытыктыыр кырдыаҕас учууталбыт солуута суохтан өһүргээн киһи дэ-бигис өйдөөбөт дьайыһытынан барыбытын соһуптута. Иван Семенович ити соһуччу түгэни хайдах ылыммыта сирэйиттэн-харабыттан, быһыытыттан-майгытыттан тутта биллибэтэбэ. Чочумча сағата суох олоһон баран холку куолаһынан: «Мин оройуон начальнай кылаастарын тигөө учууталларыгар куолаһынын үрдэппэшин ээ...», — диэн аҕам саастаах учууталы сағата суох ыһтан сирин-буору кымаахтаппыта. Иван Семенович ити дьайыһытынан киһи психологиятын дириҥник билэрин, киэн көбүстэ-эбин, дириҥ өйдөөбүн өссө төгүл көрдөрбүтэ.

Биһир түгэн өйбүттэн-санаабыттан араһат. Өрдөөбүтэ этэ. Бука 70-с сыллар ортолорун диэки эбитэ буолуо. Оройуон хайа эрэ нэһилигиттэн мэнитинэн баппатах бэдиҕи үрүн дьибээ аҕалан сааһын ситэ илик оҕолор комиссияларыгар дьүүлээбиттэрэ. Комиссияны үөрэх оройуоннааҕы салаатын ээбидессей И.С. Гаврильев салайыта. Кини уолу кытта бэрт сыгыарыткы-сымаҥастык кэпсэппитэ. Эйбэ-дэмнээхтик сэмэлээбитэ. Мэнигэ уота-күөһө өһөн, төбөтүн умса туттан улаханньык киэптээн, барыах-кэлээх сирин билбэккэ кутууах хороонун кэһэспитэ. Уолдунан комиссия мунһаһыттан соргута тостон, көхсө холбууан тахсыбыта.

Иван Семенович дьону кытта сағата кэпсэтэрэ, тылын ылына-рара. Биһир үчүгэй хаачыстыба кини бэйэтин хаһан да үрдүктүк туттубат, дьону сэнээбэт этэ. Үлэ-ииттэргэ барыларыгар биһир төһүк сыһыаннаһара. Билэр кинигин атыттартан чорбоппот буолара. 70-с сыллар сағаларыгар кэргэним ылдыан сааскы каникулга Ялта куоракка тьымыр ыарыһарын чинчийэр уонна эмитир Бүтүн Союзтааҕы институтка илдьибитим. Быраһааһын үөрэх салаата төлүүрүгэр ээбидессей И.С. Гаврильев бирикээс таһаарыта. Оччотуу кылаабынай бухгалтер Т.И. Трифонова бирикээс куопуятын төттөрү быраһан бирибэтэ уонна быраһаас харчытын төлөөбөтө. Оччолорго самолет билиэтин сыаната чопчэки этэ. Ол иһин эбитэ дуу уонна ээбидессейдээх бухгалтеры утарыта туруорбат инниттэн мин Иван Семеновичка быраһаас төлөмтөбүн эппэтэҕим. Итини сокуон харчынан көрдөхкө кылаабынай бухгалтер быраһаас харчытын төлүүрүгэр бирибэтэ эбит. Иван Семенович төһө да үрдүк культурулааһын, эйбэлин иһин бэйэтэ туһунан мненилаах, принципальнай салайааччы этэ. Өскөтүн мин онно киниэхэ үгсүбүтүм буоллар быраһааспын төлөгү этэ диэн бүк эрэнэ саныыбын.

Былырыын сааскы эстафета уонна кросска Иван Семеновичтын бэстэбиитэнигэр көрсүбүспүт. Күрэхтэһиини хаһаакка сырдатары күрэхтэһиитэ сылдьан баран бугуун иннинэ М.К. Аммосов болу-осатыттан Советскай уулуссанын «Сельхозтехника» уопсайдарыгар баран истэхпинэ, утары олоһор дьибэттэн тахсан, төһө да 73 саастаннар көнөтүк туттан, клубтүнэн-үөрбүтүнэн утары ха-ман кэлэн илии тутуспута. Маай, Кыайы быраһаһыһыһытынан эрдэ-дэлээн араһыһыһыт.

Улуустуугар үөскээн-төрөөн ааспыт улахан дьоннорбуттан биридэстэрэ, СР үөрэ-диритин үтүөлээх үлэһитэ, РСФСР норуотун үөрэ-диритин туйгуна, Нам улуһун бочуоттаах гражданина, X-с пятилетка ударнига, үлэ ветерана И.С. Гаврильев үтүө аата, норуоту үөрэхтэһиитэ үгүтэ-өһөтө үйэ-саас тухары умнуллуо суоҕа.

В. СЫРОМЯТНИКОВ

«САХА СИРЭ» ХАҢЫАТ, РЕСПУБЛИКА ЧЭПЧЭКИ АТЛЕТИКАҒА ФЕДЕРАЦИЯТЫН КУБОКТАРЫҒАР ЭСТАФЕТАЛАРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ МУНЬНАХ (ИЛ ТҮМЭН) ДЕПУТАТА НЬ.С. ТИМОФЕЕВ БИРИИСТЭРИГЭР КРОУ 2003 С. БАЛАБАН ЫЙЫН 20-21 КҮННЭРИГЭР НАМ СЕЛОТУГАР ЫҢТЫҒА КОМИССИЯНЫ ТЭРИЙЭР ТУҢУНАН

«Саха сирэ» хаһыат, «Федерация кубога» бириистэригэр республикатаа эстафеталары уонна Государственной Муньнах (Ил Түмэн) депутата Нь.С. Тимофеев бириистэригэр кроу 2003 с. балабан ыйын 20-21 кк. Нам селотугар ыһтыҕа комиссияны тэрийэр туһунан

1. Күрэхтэһиллэри ыһтар комиссияны тэрийэргэ уонна маньык састааптаах бигэргэтэргэ:

— Бочкарев А.А., «Нам улууһа» МТ баһылыгынын э.т., комиссия предс;

— Ядрихинская С.П., физкультура уонна спорт отделын сөб., комиссия предс. солб;

— Эверстов Г.К., «Энсиэли» хаһыат бэрэстэбиитэлэ, чилиэн;

— Эверстов Ю.А., НПК физическэй ииттигэ салайааччыта, чилиэн;

— Кириллин А.В., культура уонна искусство отделын сөб., чилиэн;

— Корнилов А.И., улусПО предс., чилиэн;

— Дьяконова В.Н., УеУУ нач., чилиэн;

— Спиридонов Г.Д., ИДЬУО нач. э.т., чилиэн;

— Кондратьева Т.А., Нам сөл. дьаһалтатын баһ., чилиэн;

— Андросов Л.П., УеУУ инструктор-методиһа, чилиэн;

— Гурьев Н.Ф., НПК бэрэстэбиитэлэ, чилиэн.

2. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолун бэйэбэр хаалларынабын.

«Нам улууһа» МТ баһылыгынын э.т. А. БОЧКАРЕВ

2003 СЫЛЛААҒЫ ҮҮНҮҮНҮ ХОМУЙУУГА СОБОТУОПКАЛААҢҢА УОННА АТЫҢҒА БЭЛЭМНЭЭХТИК ТЭРЭЭҢИҢ ҮЛЭЛЭР ТУСТАРЫНАН

2003 сыллааҕы үүнүүнү кэмгэр хомууан, улуус иһигэр батарьыны хааччылыыны кытта сибээстээх боппууостары суһалтык быһаарар инниттэн маньык дьаһайабын:

1. 2003 с. үүнүүнү хомууан батарьыны тэрийиҥэ утумнаахтык үлэлиир оперативнай штабы маньык састааптаах тэрийэргэ:

— Соловьев М.Д., ТХУ начальнига, штаб салайааччыта;

— Степанова З.Е., бордуюкталары соҕруотупкалааһыҥа уонна батарьыга кыл. специалист, сөл. солб;

— Новиков З.И., ТХУ кыл. агронома, чилиэн;

— Охлопкова А.Е., ТХУ кыл. экономиһа, чилиэн;

— Новгородова С.Д., семеноводствога инспектор, чилиэн.

2. Нэһиликтэр дьаһалталаарын баһылыктара бэйэлэригэр дьаһалталаарын үлэнигэригэр диспетчерскэй сулуспааны тэрийиэн, хомуур хаамьытын туһунан информацияны күн аайы 21-2-82 тел. биллэрэллэрин хааччыалларыгар.

3. Тьа хаһаайыстыбатын управлениетыгар (Соловьев М.Д.) быйылы үүнүүнү хомуууа уонна соҕруотупкалааһыҥа эһиэтинэни сүктээрэ.

4. Бас билии форматтан тутулуа суох бары хаһаайыстыбалар уонна предпритиелар салайааччыларыгар эбэһинэстиргэ:

— тьа хаһаайыстыбатын бордуюксуяларын туһааннаах бары былааннарын толорор инниттэн хортуюспуйу, оҕуруот астарын о.д.а. кэмгэр хомууан харайалларыгар;

— хомуур хампаанньатын кэмгэр техникадан уонна баһаартан куттала суох буолуу бары дьаһалларын тутуһалларыгар.

5. Улууустаагы «Энсиэли» хаһыат, «Нам» телерадиостудия хомуур хампаанньатын киэнгич сырдатары хааччылаахтаахтар.

6. Бу дьаһал туолуутун хонтуруолун бэйэбэр хаалларынабын.

«Нам улууһа» МТ баһылыгынын э.т. А. БОЧКАРЕВ

«Нам быйага» ТХПК-ға иэстээх хаһаайыстыбалар истинлэригэр!

«Нам быйага» ТХПК иэстээх хаһаайыстыбалартан иэс суотугар хортуюспуйу, оҕуруот аһын, эти тутар. «Нам быйага» ТХПК-ға иэстээх бары хаһаайыстыбалар балабан ыйын 20 күнүгэр дизри хонтуруога кэлэн быһаарсын.

Ити болдох кэнниттэн быһаарсыбатах хаһаайыстыбалары сэтинни 1 күнүттэн арбитражнай суукка бэриллэр диэн сэрэтэбит.

«Нам быйага» ТХПК

2003 сыллаах сүүрүүтэ суох «Ока» массьынаы 70 тыһыынча солкубайга атыһылыбын. Билсэр тел.: 26-1-14.

«Таммах» бааһынай хаһаайыстыба ликвидацияга бараарынан сибээстээн 2 ый иһинэн кэлэн билсинг.

Продаю недостроенный брусовой дом 8 х 9 м. на берегу + надворные постройки. Цена 300 тыс. руб. Торг.Тел. 22-7-49.

Ыана сылдыр ынахтар, электрическэй ынах ыыр аппарат атыһыланаллар. 21-5-28 телефонга биллэринг.

Дьэ атыһыланар (С. Платонова 9, кв. 4). Тел. 21-3-56.

Намская средняя общеобразовательная школа № 1 с 12 классом (базовая школа ЯГИТИ) доузовской и профильной подготовки объявляет набор в 12 классе (1 курс) коммунально-строительного техникума по профессиям: 1. Промышленное и гражданское строительство. Срок обучения 3 года. 2. Техник-сантехник. Срок обучения 3 года.

Прием заявлений до 20 сентября 2003 г.

Наш адрес: с. Намцы, ул. Ленина 1. Тел. 21-1-02.

Комиссия

Нам военкоматынан Григорьев Николай Титович аатыгар бэриллибит НЧ 2266387 №-дээх байыаннай билиэт сүһүгүнэн дьинэ суоһунан аарьыллар.

ВНИМАНИЕ: МАГИСТРАЛЬНЫЙ ГАЗОПРОВОД!

ОАО «Якутгазпром» доводит до сведения глав администраций, руководителей предприятий, организаций, крестьянских хозяйств и населения Намского улуса о том, что по территории улуса проходит система магистральных газопроводов.

В соответствии с Федеральным Законом «О промышленной безопасности» и «Правилами охраны магистральных трубопроводов» для исключения возможных случаев повреждения газопроводов по всей длине трассы газопроводов установлена охранная зона в виде участка земли, ограниченного условными линиями, проходящими в 50 метрах от оси магистральных газопроводов с каждой стороны.

В охранной зоне газопровода без письменного согласия предприятия, его эксплуатирующего, ЗАПРЕЩАЕТСЯ:

— возводить лобные постройки и сооружения;

— высаживать деревья и кустарники всех видов, складировать корма, удобрения и материалы, располагать коновязи, содержать скот, выделывать рыбпромысловые участки, производить добычу рыбы, а также водных животных и растений, устраивать водопой, производить колку и заготовку льда;

— сооружать проезды и переезды через трассы газопроводов, устраивать стоянки автомобильного транспорта, тракторов и механизмов, размещать коллективные сады и огороды;

— проезд всех видов транспорта в охранной зоне магистральных газопроводов;

— производить мелиоративные, земляные работы, сооружать оросительные и осушительные системы;

— производить всякого рода горные, строительные, монтажные и взрывные работы, планировку грунта;

— производить геологосъемочные, поисковые, геодезические и другие изыскательные работы, связанные с устройством скважин, шурфов и взятием проб грунта (кроме почвенных образцов).

Предприятия и организации, получившие письменное разрешение на ведение в охранных зонах газопроводов работ, обязаны выполнять их с соблюдением условий, обеспечивающих сохранность газопроводов и опознавательных знаков и несут ответственность за повреждение последних.

Граждане, обнаружившие повреждение магистральных газопроводов или выход газа, обязаны немедленно сообщить об этом в ОАО «Якутгазпром» по телефону 44-88-01 или отдел ГО и УС МО «Намский улус» по тел. 21-6-23.

Администрация МО «Намский улус».

ИДЬУО ИНИТИННЭРЭР

Балабан ыйын 1 к. Нам селотугар гр. П. бэйэтигэр тийиммитин туһунан иһитиннэри кирибита. Сарсынгытыгар Уедэй нэһилиэгиттэн гр. Г. булт саатынан ытынан эмиэ бэйэтигэр тийиммитин биллэрбиттэрэ. Аһыйах хонон баран, балабан ыйын 7 к. эмиэ Нам с. ханна да үлэлээбэт гр. П. бэйэтигэр тийиммитин тыллаабыттара. Ити дьыалаларга бэрэбиэркэ ыһтыллар.

Балабан ыйын 3 к. үүнэр түүнүгэр «Илгэ» ПО (Граф Бизрэгэ) маҕаһыһыгар киэрэн 7 тыһ. солк. суумал ах аһылык бордуюктатын биллибэт дьон уорун барыттат. Оперативнай көрдүүр мероприятиелар ыһтылдаллар.

Балабан ыйын 4 к. Нам с. Эллэй Сивцев аат. уулусса 8 №-дээх дьэиэгиттэн уорууга холонмут гр. В. тугуллубута. Бу уорбаланаачы атын уорууларга кыттылыаага бэрэбиэркэ сылдыр.

Балабан ыйын 7 к. Нам-Дьокуускай суолугар гр. Афанасьев Анатолий Прокопьевич «Урал» автомассьынаы ыһтан иһэн 3 ынабы түгнэри көһүт. ГИБДД өттүттэн бэрэбиэркэ ыһтыллар.

24 киһи итириктээн, 3 киһи кыра күлүтэнистибэни онгортон милиция отделениетыгар аһалыһыннылар.

ГИБДД үлэтигэр 41 боротокуулу толордулар. 5 итирик суоптар массьыналара ыстарааптыгар стоянкага туруорулунулар. Уопсайа 424 автомобилотранспорт бэрэбиэркэлэнэ.

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ с. НАМ!

С 10 по 20 сентября проводится «Неделя подписчика» в рамках подписной кампании 1-го полугодия 2004 года. Только в эти дни Вы сможете подписаться на газеты и журналы по льготным ценам. Подписку можете оформить -- на домашний адрес, по месту работы.

По вашей заявке почтальон оформит подписку на дому. Мы ждем Вас во всех почтовых отделениях улуса и в Узле связи.

Отдел подписки

Table with multiple rows listing names of subscribers and their addresses in the village of Nam. Each row includes a name, address, and sometimes a phone number or specific details about the subscription.

ИҢИРЭХ ТЫЛЛАР

Тапталаах күн күбэй ийэбитин, эйэбэс эбэбитин ГАЛИНА НИКОЛАЕВНА КОРЯКИНАНЫ уонна амарах аҕабытын, эбэбитин НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВИЧ ДАНИЛОВЫ сүбэбитин холбоон, ыал буолан, сарын-сарынгытынан өйөһөн, өйдөһөн, эйэ-дэмнээхтик олоһорукт 35 сылынан ис сүрэхпиттэн иттиитик-истинник эрдердэлибит!

Күндү ытык-мааны дьоммутугар биһигини төрөтөн, көрөн-харайан, сүбэлээн-амалаан, сылаастык-сымнаастык бүөбүйдээн атаһыгыгар туруоран, үөрэттэрэн, ыал онгортон олох суолугар бигэтик үктэннэрбит үтүбүт, оҕолорбут, сиэннэрбит тустара диэн ахсаабат кыһамныгыт, уостубат тапталгыт иһин сүһүөхтөөх бэйэбит сүгүрүйөн мунура суох таптат, махтал тыһын этэбит.

Күндү төрөппүттэригэр барахсаттарга кыгаанах доруобуйаны, сиргэ баар бары үчүгэйи, утүмөн үөрүүнү, амарах сыһыангытынан, үтүө сүбэбитинэн араҥаччылы сылдыһыт, эркин курдук эрэллээх тутуах дьоммут инникитин даҕаны кырдыары-ыалдыары билбөккэ эдэрдий эйэбэс дууһабыгытынан, булгуруйбат сайаас санаабыгытынан салайтаран үгүс үөрүүлээх күнүнигэр, уһун уруйдаах олохтонун диэн алгыһыгыт.

Оҕолоргут, кийииттэргит, кутлуккит, сиэнэргит

БИЛЛЭРИИЛЭР-РЕКЛАМА

16 см. 8 м. 25 устуука лафет атыһыланар. Тел. 26-3-91.

Продается частный дом 6 х 6 в участке Нэлэгэр. Участок огорожен. Обр. по тел. 22-7-52 (посредник).

Редактор э.т. И.Е. СИВЦЕВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционная издательская система — 21141

Тэрийиэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энсиэли» хаһыат редакцията» государственная учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын туһулууну хонтуруоллуур уонна регистрациалыыр РФ бачээкка Госкомитетын СР региональной управлениетыгар 2003 с. бос ыйын 20 күнүгэр регистрациаламьыт нүөмэр — ПИ.№19-0428. Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэтигин, дьэиэгит аадырыһын чопчу ыйыт. Редакцияҕа кирибит суруктар төһнөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатыһынын мэдэи биир буюмбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 4. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талыһына уонна тагыһына «Энсиэли» хаһыат редакцианнай-издательская ситимигэр. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бачээттэнэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бачээт. лисс. Көһүл сыһанан атыһыланар Индекс — 54889. Тираһа — 1971 Бачээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 10.09. 2003 Сахааһын №-рө — 110